

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Kaznovanje od volitve občinskega starešinstva izostalih odbornikov.

V neki občini v Beli krajini je predlagal eden izmed občinskih odbornikov, da se naloži dvema od volitve občinskega starešinstva izostalima odbornikoma globa. — Vsestranske poizvedbe so pokazale, da sta oba od volitve opravičeno izostala; vsled tega tudi deželni odbor ni imel povoda, izreči kako globo.

No, dotični odbornik, ki je prvotno predlagal kaznovanje, se je vsled tega razkoračil pri seji občinskega odbora in zahteval, da mu pošlje deželni odbor zapisnik, sestavljen z dotičnima odbornikoma z ozirom na njihovo opravičbo. — Pri tem se je osmelil trditi, češ da ima on, oziroma eden ali pa dva odbornika večjo moč glede te vrste kaznovanja, kakor pa deželni odbor. — Celo visokost denarne kazni je zahteval v znesku 100 K.

Seveda se mu je občinski odbor — kakor zasluži taka zahteva — smejal.

Navedli smo ta slučaj na podlagi uradnih, nam na razpolago danih podatkov, da uvidijo naša županstva in občinski odbori, kako daleč — do smešnosti namreč — vodi poedince njihovo strankarstvo.

V sledečem priobčujemo tudi zasluženi odgovor na to zahtevo, ki ga je prejelo županstvo od deželnega odbora.

Po § 34. obč. volil. reda ima občinski odbor, odnosno posamezni občinski odbornik le pravico nasvetovati deželnemu odboru, da kaznuje od volitve občinskega starešinstva izostale odbornike. Naložiti globo pa je izključna, postavna pravica deželnega odbora, ki ima po lastnem prevdarku presojeti, je-li odsotnost izostalih odbornikov zadostno opravičena ali ne.

Občinski odbor ali pa celo kak posamezni odbornik absolutno nima pravice posegati v to pravico deželnega odbora.

Tuurdna odločba z dne, s katero se je izreklo, da se I. Š. in M. Ž. ne naloži globa po navedenem paragrafu, temelji na vspehu preiskav, ki so pokazale, da sta imenovana od volitve starešinstva izostala opravičeno. Kaka pritožba proti tuurdni odločbi je sedaj sploh nemogoča. Na odločbi sami pa deželni odbor ne vidi razloga kaj spremeniti.

Najmanj se mu vidi opravičena zahteva P. H., da bi se poslal na vpogled zapisnik z opravičbo imenovanih dveh odbornikov.

Predvsem naj pojasni županstvo temu in pa ostalim občinskim zastopnikom, da nima nikdo pravice, od deželnega odbora kot najvišjega avtonomnega oblastva, ki so mu podrejena tako županstva kakor občinski odbori — kaj zahtevati, ampak ga k večjemu kaj prositi.

Presojati opravičenost v zapisniku navedenih razlogov pa ima le deželni odbor in nikdo drugi.

Zato bo smatral deželni odbor vsako neopravičeno kritiko o svojem poslovanju kot upornost in izvajal iz tega postavne posledice.

Ta razpis naj se prebere dobesečno v prihodnji seji občinskega odbora in o izvrstitvi tega ukaza semkaj poroča.

Od deželnega odbora kranjskega.

To na znanje tudi drugim občinskim odborom.

Ubožni odstotek.

(Dolžnost prodajalca — plačati ubožni odstotek — obstoji tudi tedaj, če se je prostovoljna javna dražba prekinila in je prodajalec kasneje prodal posestvo dražiteljem pod roko pod enakimi ali višjimi pogoji.)

V tem smislu je odločil deželni odbor v nekem konkretnem slučaju o pritožbi J. E. proti sklepu občinskega odbora v Ž., da se izterja od njega ubožni odstotek.

J. E. je prodal svoje posestvo na javni dražbi. Tisti dan pa ni prišlo do zaključenega kupa, ampak je drugi dan prodal posamezne parcele ravno tistim kupcem za nekoliko višjo ceno. — Ni dvoma, da se je na ta način hotel izogniti postavni dolžnosti, plačati ubožni odstotek.

Občinski odbor je sklenil, da se izterja od prodajalca J. E. postavni odstotek od izkupila, in mu poslal zadevno plačilno povelje. — Na to je vložil J. E. na deželni odbor pritožbo, ki jo je ta kot neutemeljeno zavrnil.

Razlogi:

Dne je prodal J. E. na prostovoljni javni dražbi svoje posestvo v V. L.

Med dražbene pogoje je stavil prodajalec tudi plačilo 3%, od katerih je računal 2% za dražbene stroške, 1% pa za ubožni zaklad kot ubožni odstotek.

Ta dražba ni stopila v veljavo, ker jo je E. razveljavil, a posestvo prodal drugi dan pod roko ravno istim kupcem. Pri tej prodaji je prodajalec, kakor sam pripoznava, zahteval in tudi dobil poleg višjih cen tudi 3% kakor pri javni dražbi.

Ker je iz navedenega razvidno, da je J. E. dražbo razveljavil le iz tega namena, da doseže višje cene in se izogne plačilu ubožnega odstotka, in ker je tega tudi pri drugi prodaji od kupcev zahteval in prejel, je deželni odbor njegovo pritožbo proti tozadevnemu sklepu tamošnjega občinskega odbora kot neutemeljeno zavrnil.

Ker ni dvoma, da se večkrat dogajajo slični slučaji, in da se hočejo zlasti prekupci s posestvi pogostokrat na ta način izogniti postavni dolžnosti, plačati ubožni odstotek, priporočamo vsem županstvom, naj si dobro ogledajo tu opisani slučaj in razsodbo deželnega odbora.

Nadzorovanje gostiln po občinskih organih (redarjih). — Dolžnost nadzorovanja.

Deželni odbor je dobil od neke občine to-le poročilo:

Občinski odbor je imel dne občinsko sejo, v kateri se je pregledal račun za leto 1912. ter pretresal in odobril.

Ker je pa med tem padla beseda od enega občinskega svetovalca in enega odbornika, da so stroški za tukajšnega policaja, ki straži ob nedeljah in praznikih gostilne glede policijske ure in plesa, popolnoma nepotrebni, čemur pa občinski odbor z večino ni pritrdil, vpraša in prosi županstvo za pojasnila:

1. Ker se je že večkrat slišalo od teh občinskih svetovalcev in odbornikov, da je varstvo policijske ure nepotrebno, in ker so druge stranke to že očitale županstvu, da tega ne pripusti večina občinskega odbora, ali res more občinski odbor s svojo večino to zavrniti, oziroma skleniti, da bi se redar odstavil, in če je to nadzorovanje dolžnost le orožništva. Županstvo teh odbornikov ne more prepričati, da je to dolžnost županstva, ne pa orožnikov.

2. Kako naj županstvo to stvar pojasni odbornikom, da jih prepriča, da je to dolžnost občine, ker pobijajo vsako tako svarjenje in opomine, češ, da to ni res, ampak da je to le županova sitnost in nagnjenost proti gostilničarjem.

3. Prosi se deželni odbor k temu priskočiti na pomoč s svojo okrožnico v tem smislu, da se ta prebere pri občinski seji.

4. Prosi se za pojasnilo, če sme županstvo redarja še nadalje držati in plačati, kakor je to sklenil še prejšnji občinski odbor. Redar dobi za vsako noč nadzorovanja 2 K plačila. — Ali more to občinski odbor zavrniti.

5. Kaj je storiti, če si redar skoro ne upa nadzorovati vsled strahu pred ponočnjaki, da bi ga ne napadli.

Vsled pijančevanja čez policijsko uro bi županstvo rado najostreje nastopilo, za kar se prosi sveta.

Na ta vprašanja je dobilo županstvo od deželnega odbora sledeča pojasnila oziroma odgovore:

Na ondoto poročilo z dne se dajo županstvu glede nadzorovanja gostiln in krčm po občinskih organih sledeča pojasnila oziroma navodila:

1. To nadzorovanje spada v lasten delokrog občine po jasnih določbah § 28. občinskega reda, v tem slučaju točke 7. navedenega paragrafa, ki nalaga občini izvrševanje npravstvene policije. Vsled tega mora izvrševati to nadzorstvo občina po svojih organih.

Naloge orožništva, ki ima skrbeti za javni mir in red, so povsem druge in ne morejo posegati v samostojen delokrog občine, dasi na drugi strani orožništvo lahko izvršuje nadzorovanje tudi v tem oziru če hoče, a dolžno storiti tega ni.

Izvrševanje nadzorovanja gostiln in krčm je postavna dolžnost občin, ki jim je po zakonu odkazana kot krajevnim policijskim oblastvom, zato je trditev, da je to nadzorovanje nepotrebno, dokaz, da se dotični občinski odborniki odnosno svetovalci ne zavedajo v polni meri svojih dolžnosti in pravic.

2. Iz navedenega sledi, da mora občinski odbor dovoliti ne le sredstva za izvrševanje te vrste krajevno-policijskih poslov, ampak tudi — če se izkaže potreba — določiti za posamezne kraje posebne moče,

da podpirajo župana pri izvrševanju omenjenih poslov, kakor določa § 52. občinskega reda.

3. Da bo občinski odbor na jasnem glede svoje dolžnosti v tem oziru, naj se mu ta razpis doslovno prebere in raztolmači v prihodnji seji.

Zaradi pouka drugih županstev in občinskih odborov se priobčijo ta pojasnila tudi v „Občinski Upravi“.

4. Če je bil redar nastavljen po pravomočnem sklepu občinskega odbora, se razume samo ob sebi, da naj ostane še nadalje pod enakimi pogoji kot doslej.

Ako bi sedanji odbor proti pričakovanju sklenil kaj drugega, je proti takemu sklepu itak odprta postavna pritožbena pot na deželni odbor, ki bo o stvari končno odločal.

5. Kar se naposled tiče redarjeve bojzani pred mogočimi napadi, se nasvetuje županstvu, da poskrbi za primerno orožje redarju (sabljó in samokres), popred pa izposluje dovoljenje političnega oblastva, da sme nositi orožje. Sicer pa stoji vsak občinski organ, izvršujoč svojo službo, torej tudi redar ali nočni čuvaj, pod zaščito kazenskega zakona, zato naj se vsak slučaj morebitnega dejanskega napada naznani državnemu pravdníštvu.

Od deželnega odbora kranjskega.

Temu razpisu deželnega odbora si dovoljujemo še izrekati željo, naj bi se vsaka občina in vsa županstva trudila zatreti brezmejno pijančevanje v poznih nočnih urah.

Iz VIII. seje dežel. odbora kranjskega dne 8. marca 1913.

Deželna banka.

Poročilo in bilanca deželne banke za leto 1912. se vzameta na znanje. Poslovni prebitok (dobiček) znaša 31.120 K 28 vin. in se predlaga deželnemu zboru, da se ta prebitok sledeče razdeli: 1. v posebni rezervni fond za pokritje upravnih stroškov 16.000 K, 2. v posebni rezervni fond za kurzne izgube 10.000 K in 3. v splošni rezervni fond 5120 K 38 vin.

Mlekarstvo.

Deželni odbor priredi na mlekarški šoli na Vrhniki v letu 1913. dva mlekarška tečaja in sicer enega za moške, enega pa za ženske. Tečaj za moške bo trajal od 15. aprila do 15. septembra, za ženske pa od 1. junija do 15. septembra. Natančnejša določila glede vsprejema itd. se razglase v časopisih.

Iz IX. seje dežel. odbora kranjskega dne 15. marca 1913.

Osebné zadeve.

Deželnim stavbnim svetnikom se imenuje deželni stavbni nadkomisar Matija Krajc.

Deželnim stavbnim nadkomisarjem se imenuje deželni stavbni komisar Karol Sturm.

Deželnima stavbnima komisarjema se imenujeta deželna stavbna adjunkta Jan Bednař in Franc Zicha.

Deželnim stavbnim adjunktom se imenujejo deželni stavbni praktikantje Viktor Čuk, Josip Karlicky, Jan Vanek in Ciril Pirc.

Stavbni risar R. Rusjan se sprejme v službo deželnega stavbnega urada kot tehniški pomožni uradnik.

Ker primanjkuje pri deželnem stavbnem uradu radi obilnih zgradb tehniškega osebja, se razpiše nekaj mest stavbnih praktikantov, oziroma adjunktov.

Občinske zadeve.

1. Glede krajevnih napisov sklène deželni odbor, da smatra to zadevo kot v delokrog avtonomnih oblastev spadajočo zadevo, ker nosijo stroške za te napise avtonomna oblastva.

2. Ker bo deželni zbor sklican šele v jeseni, se dovoli provizorno pobiranje 100 % presegajočih občinskih doklad vsem občinam, ki so za to prosile, proti naknadni pritrditvi deželnega zbora.

Cestne zadeve.

1. Novi cestni zakon ima v § 55. določilo, da stopi v veljavo, ko se razglasi in ko določi politično deželno oblastvo dogovorno z deželnim odborom, kdaj naj se izvolijo novi cestni okrajni odbori ter kdaj in kako naj pridejo dosedanje okrajne ceste v upravo dežele kot deželne ceste II. vrste.

Da bi stopil novi cestni zakon istočasno z razglasitvijo v svojem polnem obsegu v veljavo, je izključeno, ker je treba pred vsem izvršiti volitve za nove cestne okrajne odbore in ker z ozirom na administrativne težkoče sploh ne gre, z novo cestno upravo pričeti med upravnim letom. Računati je torej do polnega uveljavljenja zakona s prehodno dobo, v kateri bo deželne in okrajne ceste oskrbovati po starem načinu na podlagi proračunov, ki so bili za celo dotično leto ugotovljeni.

Deželni odbor zategadelj sklène deželni vladi predlagati, da se novi cestni zakon razglasi s 1. julijem 1913. Po razglasitvi izvrše naj se volitve novih cestnih okrajnih odborov tako pravočasno, da se konstituirajo vsaj do 1. oktobra 1913.

Takoj po konstituiranju naj prevzamejo novi cestni okrajni odbori upravo deželnih in okrajnih cest od dosedanjih okrajnih cestnih odborov in naj jo po dosedanjem načinu na podlagi za leto 1913. ustanovljenih proračunov izvršujejo do konca leta 1913.

Dalje se predlaga deželni vladi, da se v izvršitveni predpis, ki bo izdan istočasno z razglasitvijo zakona, sprejme določilo, da pridejo vse dosedanje okrajne ceste s 1. januarjem 1914 v upravo dežele kot deželne ceste II. vrste, da pa so cestni okrajni odbori dolžni, okrajne ceste v dobrem stanu izročiti deželnemu odboru, ker je sicer ta upravičen, da jih da primerno popraviti ob stroških dotičnih cestnih okrajev.

Formalno prevzete od cestnih okrajnih odborov se ima izvršiti komisijonelno po organih, ki jih določi

deželni odbor, in sicer tako pravočasno, da bo cestnim okrajnim odborom omogočeno sestaviti proračun za leto 1914. v zakonito predpisanem roku.

O prevzetju je napraviti poseben zapisnik, v katerem je vsako okrajno cesto določno navesti. Originalni zapisnik obdrži deželni odbor, prepis zapisnika pa je izročiti dotičnemu cestnemu okrajnemu odboru.

2. Trasiranje ceste Rob-Lužarje v cestnem okraju Velike Lašče se izroči inž. Fischerju v Ljubljani.

3. Vsem prizadetim cestnim odborom se dovoli provizorno pobiranje 20 % presegajočih cestnih doklad proti naknadni pritrditvi deželnega zbora.

Vodne preskrbe.

Naprava kapnice v Smerjah, ki je proračunana na 14.287 kron, se odda podjetniku Al. Stoparju za 13.009 K 12 vin.

Mlekarstvo.

Prošnja mlekarne in sirarne v Postojni se odkloni, ker ni članica „Zadružne zveze“.

Razno.

Deželni odbor izda brošuro z vzornimi načrti o predavanju na zidarskem tečaju za zgradbo kapnic in vzornih hlevov.

Iz X. seje dežel. odbora kranjskega dne 20. marca 1913.

Osebne zadeve.

1. Stavbnemu adjunktju Dragotinu Gustinčiču se dovoli izstop iz deželne službe s 30. aprilom 1913.

2. Provizornim paznikom v deželni prisilni delavnici se imenuje Ignacij Pev iz Škovca pri Vel. Loki.

Šolstvo.

V c. kr. okrajne šolske svete se imenujeta po dva člana in dva namestnika za zastopnika deželnega odbora. (Imena vseh zastopnikov v c. kr. okrajnih šolskih svetih priobčimo v prihodnji številki.)

Deželne električne centrale.

1. Kakor smo že poročali, je sklenil deželni odbor zgraditi hidroelektrično centralo ob Ljubljani. Mestna občina ljubljanska je iz nedoumnih razlogov hitro vložila konkurenčni projekt za enako zgradbo. Pretečeni teden se je vršila tozadevna obravnava, pri kateri se je videlo, da je projekt mestne občine le slaba kopija projekta, ki ga je vložil deželni odbor. Razlika je le ta, da hoče deželni odbor zgraditi elektrarno na levem, mestna občina pa na desnem bregu in sicer na onem delu Ljubljane, kakor deželni odbor. Ker pa finance mestne občine ne prenesejo take zgradbe brez znatne obremenitve davkoplačevalcev, je sklenil deželni odbor, da iz gospodarskih ozirov ni v stanu pritrditi nameri mestne občine ljubljanske, zgraditi ob Ljubljani elektrarno in da ne dovoli najetja posojila v ta namen, oziroma ne bo stavil deželnemu zboru tozadevnega predloga.

2. V gosposki zbornici je predlagal dvorni svetnik Exner, da predloži vlada zakonski načrt, na kojega podlagi bi se lahko razlastila ne le imovina privatnikov, ampak tudi javna last za električne daljnovode (n. pr. za daljnovode potrebni cestni svet). Ker bi pa tak zakon segal v pravice avtonomnih oblasti, sklene deželni odbor vložiti protest proti tej nameri na ministrskega predsednika in na ministrstvo za javna dela. Obenem se pošlje prepis tega protesta drugim deželnim odborom s povabilom, da se protestu pridružijo, da se prepreči ta za avtonomne oblasti škodljiva nakana.

Oprostitev pristojbin od občinskih in drugih posojil v javne namene.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Štev. 3787. Prošnje občin in drugih avtonomnih korporacij, ki prihajajo c. kr. finančnemu ravnateljstvu v Ljubljani za pripoznanje oprostitve posojil od kolkov in neposrednih pristojbin na podlagi zakona z dne 25. marca 1902, drž. zak. št. 70, so večinoma tako pomanjkljivo sestavljene in opremljene, da je treba obširnih poizvedovanj, predno se dožene, kar je za njih rešitev vedeti potreba. To povzroča c. kr. finančnemu ravnateljstvu obilo nepotrebnega pisarjenja, pa tudi zavlačuje rešitev večinoma nujnih prošenj.

Da se temu odpomore, drže naj se županstva v prihodnje sledečih navodil:

Vsaki taki prošnji naj se priloži: 1. poverjen prepis, oziroma izvod zapisnika seje, v kateri se je sklenilo posojilo najeti; 2. dotično dovoljenje deželnega odbora. V kolikor ni to razvidno že iz navedenih prilog, naj se v prošnji določno izjavi, se li zahteva oprostitev, ker se ima posojilo uporabiti za javne namene, ali pa iz naslova konvertacije (preobrnitve — prenosa) že obstoječih dolgov.

Ako se ima posojilo porabiti za javne namene, naj se ti jasno in natančno označijo, in če pride pri enem in istem posojilu več takih namenov v poštev, naj se tudi izkažejo delni zneski, ki odpadejo od posojila na vsak tak namen. Nikakor ne zadostuje v tem oziru splošna napoved, da bode posojilo služilo „v občini blagor“, „za javne namene“, „za občinske potrebe“, „za poravnanje občinskih izdatkov“, „v pokritje primanjkljaja občinskih računov“ in enako. Tudi napoved „za nakup ali popravo hiše štev. ...“ ali „za nakup posestva ...“ ne zadostuje, ako se poleg tega ne pove, za kaj se hiša, oziroma posestvo rabi. Treba je marveč toliko in takih podatkov, da more c. kr. finančno ravnateljstvo zanesljivo presoditi, je li napovedani namen res javen ali ne.

Ako se zahteva oprostitev iz naslova konvertacije, ki se sme dovoliti tudi, če se stari dolg ni porabil za javne namene, je dolgove, ki se bodo poravnali

z zadevnim posojilom, natančno navesti (upnik, dolžna vsota, dan in leto zadolžnice, kupne pogodbe itd.).

Ako se ima z novim posojilom pokriti le del starega dolga, je tudi dotični delni znesek navesti. Iz naslova konvertacije se sme pripoznati oprostitev le pod tem pogojem, da se je napravilo o starem dolgu pismo in da se je svoječasno od tega pisma pristojbina plačala, ali pa da vključ pismeni izgotovitvi postavno ni bilo pristojbine plačati, na primer pri kreditiranju kupnine ali če se prevzamejo vknjiženi dolgovi v lastno plačilno obljubo ob pridobitvi nepremičnin. Ni pa dopustna oprostitev iz naslova konvertacije, ako gre le za preosnovo ustno pogojene terjatve v pismo ali pa za naknadno izgotovitev pisma o prvotno ustno pogojeni terjatvi.

V dokaz, da so zgoraj navedeni pogoji glede starega dolga izpolnjeni, naj se prošnji priloži dotična listina v izvirniku ali poverjenem prepisu, ali pa naj se v prošnji vsaj pove, kje in kdaj (urad, številka vpisnika) se je od starega dolga pristojbina odmerila, oziroma plačala. Teh dokazov pa ni treba, ako se je glavnica starega dolga uporabila za javne namene in ako se ti javni nameni v prošnji označijo na zgoraj zahtevani način.

Slednjič se županstva opozarjajo tudi na to, da se pristojbina oprostitev pripozna lahko tudi naknadno, ako se je posojilo že najelo, dolžno pismo izgotovilo in glavnica prejela.

Ako se je pristojbina brez uradne odmere že plačala, se na podlagi naknadnega pripoznanja oprostitve v zmislu § 77. pristojbinskega zakona tekom treh let lahko nazaj zahteva z nekolokovano prošnjo, ki se ima vložiti pri pristojbinskem uradu v Ljubljani ter opremiti z dovoljenjem oprostitve. Ako se je pristojbina uradno odmerila, bi pa taki zahtevi seveda nasprotovala pravnomočnost dotične uradne odmere. To bi bilo uvaževati, če se denar tako nujno potrebuje, da se najetje posojila ne more odložiti do rešitve prošnje za pripoznanje pristojbinske oprostitve, ki zahteva kolikor toliko časa, posebno ako je pomanjkljivo sestavljena in opremljena.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 13. marca 1913.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Vprašanja in odgovori.

31. Županstvo G.

Vprašanje (na d. o.):

Za tukajšnjih 7 podobčin se morajo vršiti nove volitve gospodarskih odsekov.

Ker je tukajšnjemu županstvu nejasno, ali so merodajni volilni listi podobčin zadnjih občinskih volitev, ali bi se morali napraviti novi — se prosi za tozadevno pojasnilo.

Tudi v tem si nismo na jasnem, imajo li zunanji posestniki pravico voliti v gospodarske odseke, ki nimajo nobene pravice do skupnega imetja podobčin, ki spada le upravičenim starim posestnikom, zemljakom in kajzarjem; novohišarji pa nimajo nobene pravice do skupnega posestva.

Odgovor (uradno pojasnilo d. o.):

Iz poročila samega je razvidno, da gre najbrž v vseh slučajih za posestva „upravičencev“ in ne izrečno za podobčinska ali vaška posestva, za kojih oskrbovanje je treba voliti gospodarske odbore.

Po jasnem določilu II. odstavka točke 2. zakona z dne 1. avgusta 1912, dež. zak. št. 49, imajo torej voliti dotične gospodarske odbore samo upravičenci, ne pa vsi davkoplačevalci dotičnih vasi.

Če je pa kako imetje last cele podobčine, potem seveda volijo tudi vsi oni davkoplačevalci v podobčini, ki bivajo sicer zunaj nje.

V prvem slučaju — ako volijo samo upravičenci — se morajo na vsak način napraviti novi volilni imeniki, — priporoča pa se napraviti nove tudi v drugem slučaju, akoravno bi se po mnenju deželnega odbora lahko porabili volilni imeniki za podobčine od volitev občinskega odbora.

Odločati o tem pa je stvar političnega oblastva.

32. Županstvo J.

Vprašanje (na d. o.):

Kaj bi bilo storiti v sledeče navedenem slučaju: Nekdo v tukajšnjem okraju je prosil za brezalkoholno gostilno. Prošnja se je glasila, kakor je bila priobčena po „Zlati Dobi“ v „Občinski Upravi“, in je bila kolokovana s kolkom 1 K. Sedaj pa so mu naložili še 4 K in pisali, da mora plačati tudi kazen, ker ni bila prošnja kolokovana s kolkom 3 K.

Prosimo pojasnila, kaj naj se stori, da se zniža plačilo te pristojbine?

Odgovor (ur. odg. d. o.):

Županstvo se obvešča, da morajo biti vse prošnje za izvrševanje kateresibodi obrtne pravice kolokovane s kolkom 3 K v krajih, kjer ne znaša število duš 5000.

V „Zlati Dobi“ in v ponatisu v „Občinski Upravi“ priobčeno navodilo, da zadostuje kolek za 1 K, je torej pomotno.

Ker se je dotični stranki naložil kazenski povišek pristojbine v znesku 2 K, se nasvetuje, da vloži potom dotičnega oblastva, ki je predpisalo pristojbino, vlogo na c. kr. finančno ravnateljstvo, v kateri naj prosi z oziroma na to, da je bila informacija pomotna, za popust oziroma odpis predpisanega kazenskega poviška.

Ta vloga je na podlagi tarifne postavke 44 1) pristojbinskega zakona kolka prosta.

33. Gospod I. D. v Kr.

Vprašanje:

1. Po kateri postavi je prepovedano v trgovinah, kjer imajo žganjetoč, točiti žganje ob sobotah od 5. ure popoldne nadalje do 12. ure (opoldne) ob nedeljah, dalje ob praznikih?

2. Po kateri postavi je prepovedano med nedeljsko službo božjo v trgovinah točiti žganje in sploh imeti trgovino odprto?

Odgovor:

1. Žalibog da v Avstriji še nimamo take postave, ki bi zakonitim potom določevala čas, kdaj se žganje ne sme točiti. — S tem vprašanjem naša državna zakonodaja ne pride z mesta, kajti od takrat, ko je

bil državnemu zboru predložen zakonski načrt za omejevanje pijančevanja — bili smo takrat še mladi — so že nam vsem postali lasje sivi, a zakona še nismo doživeli.

Vendar pa je izdalo ministrstvo notranjih zadev leta 1899. ukaz na deželna politična oblastva, naj ta naroče podrejenim političnim oblastvom prve stopnje (okrajnim glavarstvom) kot obrtno-policijskim oblastvom, da izdado primerne odredbe v tem oziru. Deželna vlada za Kranjsko je res z razpisom z dne 28. decembra 1899 naročila okrajnim glavarstvom, naj izdado odredbe, da se ob dnevih pred nedeljami in prazniki od 5. ure popoldne do 12. ure naslednjega dne (ob nedeljah in praznikih) ne sme točiti žganje, to pa samo po žganjarnah, ne pa tudi ondi, kjer se toči ali pa prodaja žganje kot postranska obrt. — Da je to malo več kot nič, se razume samo ob sebi! A je vsaj nekaj. — Toda dotične odredbe so se kmalu pozabile. Še-le zadnji čas — hvala gre abstinencnemu gibanju — se je zopet jelo nekaj delati. — Na pritisk od te strani so posamezna okrajna glavarstva zopet izdala oziroma obnovila zadevne odredbe. — Če je Vaše okrajno glavarstvo med njimi — dvomimo. — Razpis deželne vlade iz leta 1899. priobčimo kmalu.

Kakor razvidite iz tega, se sploh ne da zabraniti, da bi se med božjo službo ne točilo ali prodajalo žganje po trgovinah, kjer imajo za to dovoljenje.

2. Kdaj smejo biti trgovine odprte, pa določa sedaj še veljavni razglas deželne vlade za Kranjsko z dne 25. oktobra 1905, št. 20.168, dež. zak. št. 14.

34. Neimenovano županstvo (Štaj.)

Vprašanje:

Neka davčna občina v tukajšnjem političnem in sodnem okraju bi se rada v celoti priklopila drugi politični občini, ki ji je po geografski legi bližja nego stari občini. — Za to že obstoje sklepi občinskih odborov obeh občin: one, iz katere se namerava davčna občina odcepiti in one, h kateri se želi priklopiti. — Tudi davkoplačevalci davčne občine, ki hoče prestopiti, so v tem edini.

Kaj naj se sedaj stori, da bi kmalu dosegli to priklopljenje?

Odgovor:

Ker gre v tem slučaju le za spremembo občinskih mej, se je ravnati po določbah § 4. občinskega reda za Štajersko. — Potrebno je predvsem dovoljenje deželnega odbora, kamor je vložiti zadevno prošnjo. — Prošnji je priložiti zapisnika dotičnih sej obeh občinskih odborov, v kojih se je sklepalo o zgoraj navedeni nameri. — Vse nadaljno ukrene že deželni odbor.

S spremembami občinskih mej se je večkrat bavilo tudi upravno sodišče, vendar so bile razsodbe v poedinah enakih slučajih različne (n. pr. glede Koroške leta 1885. in Štajerske leta 1895.). — Ker pa naj velja zadnja razsodba (za Štajersko) z dne 6. marca 1895, št. 1191, Budw. 8475 — pripomnimo, da sta dovoljenje deželnega odbora kakor tudi pritrditev namestništva odvisna od enako se glasečih sklepov prizadetih občin.

35. Županstvo P.

Vprašanje (ur. na d. o.):

1. V občini P. je umrl posestnik, ki je volil 200 K za župnijske občinske reveže. Po odbitku pristojbin je ostalo 180 K. — Ali naj se naloži ta denar na obresti, ali se razdeli med reveže?

2. Od nekega prodanega posestva se je dobilo ubožnega odstotka 160 K. — Ali se tudi ta denar naloži na obresti, ali razdeli ubogim?

Odgovor (uradno pojasnilo dež. odb.):

Ubožni odstotek se mora v vsakem slučaju plodonosno naložiti, volilo ubožnemu zakladu pa le v slučaju, ako zapustnik v poslednji volji ni izrečno določil, da se ima razdeliti. — (§ 33. ubožne postave z dne 28. avgusta 1883, dež. zak. št. 17).

Če je torej umrl posestnik izrečno določil, da se naj volilo takoj razdeli med ubožce, se to lahko zgodi; ako pa tega določila v poslednji volji ni, bo vsekako smatrati, da pripade denar osnovni imovini (glavinskemu premoženju) ubožnega zaklada, ki se mora plodonosno naložiti.

36. Kat. bralno in izobraževalno društvo Sv. F. na St.

Vprašanje:

Tukaj se je naselil nek zakotni pisar s svojo priležnico, ki so ga druge občine že izgnale. Ker nam je v veliko nadlego in pohujšanje, zato vprašamo: Ali ima občina moč ga pregnati navzlic temu, da je dobil tukaj stanovanje? — Ali pa moremo tudi občino k temu prisiliti?

Odgovor:

Predvsem preberite odgovor na 34. vprašanje (stran 31. in 32.) v 4. številki lanskega letnika „Občinske Uprave“, zlasti pa silno zanimiv in poučen članek o „Izgonski pravici občin“ v 7. in 8. številki „Občinske Uprave“ 1. 1912.

Pripomniti imamo le, da najetje stanovanja ne more biti prav nobena ovira izgonu, če so sicer dani pogoji za to, v prvi vrsti javno pohujšanje. — Skleniti mora seveda občinski odbor, da se ga izžene iz občine — razume se, če ni ordi pristojen. Izgnati bi bilo seveda treba oba: zakotnega pisarja in priležnico posebe. — Opozarjamo, da zakotno pisarstvo samo ni postaven razlog za izgon.

Važno utegne biti za Vas zadnje vprašanje. — Če bi občinski odbor ne hotel sklepati o izgonu iz kateregakoli vzroka, naredite lahko nadzorstveno pritožbo na deželni odbor. — Sicer pa se dá komaj verjeti, da bi se našel kak občinski odbor, ki bi tega ne storil.

Dolžnost župana je, dati zadevo na dnevni red, če pride pritožba od katerekoli strani.

37. Županstvo Zagorje.

Vprašanje:

Prosimo pojasniti v sledečem. — Ako se najdejo v občinskih računih iz poprejšnjih dob večje napake v škodo občine — kdo je zavezan povrniti škodo, če župan več ne živi?

Odgovor:

V splošnem se na to vprašanje ne dá odgovoriti, ker je treba popred natančno ugotoviti vse podrobnosti: visokost svote, za katero je bila občina oškodovana; okólnost, je li to oškodovanje smatrati kot hudodelstvo v zmislu kazenskega zakona; čas, kdaj se je oškodovanje izvršilo, in se druge okólnosti.

Nikakega dvoma pa ni, da so do gotove dobe tudi dediči dolžni plačati oziroma poravnati občini škodo, ki jo je zakrivil zapustnik kot župan. — Nastopiti bi se moralo proti njim s tožbo zaradi obogatbe, — vendar — kot rečeno — podrobnih navodil za sedaj ne moremo dati, ker nimamo zadosti podatkov.

38. Gospod K. K. v P.

Vprašanje:

Kako je kolekovati najemninske zapisnike o v najem oddanih zemljiščih, kjer to izvrši županstvo na željo stranke?

Odgovor:

Te vrste zapisniki spadajo med pogodbe in se kolekujejo kot listine po tarifni postavki 101, B. II. pristojbinskega zakona s kolkom 1 K.

39. Kat. bralno in izobr. društvo Sv. F. na St. (Št.)

Vprašanje:

V naši veliki občini je 5 ljudskih šol, izmed katerih je napravila v sedanjem času štiri občina. — Eno — našo — pa smo napravili sami župljani, to smo tisti, ki smo obvezni obiskovati tukajšno šolo; napravili smo jo brez občinske pomoči. Za vzdrževanje sedaj že skrbi občina. Napravila se je ta šola že pred 25. leti.

Sedaj moramo pa prispevati vsi tudi za druge štiri šole po občinskih dokladah, ravno tako torej mi, ki smo morali popred svojo šolo na svoje stroške napraviti.

Vprašam: Ali smo obvezani tudi mi plačevati k onim štirim šolam? Ali moremo nazaj zahtevati, kar smo že plačali?

Odgovor:

V § 62. drž. šol. zakona iz l. 1869. je izrečeno načelo, da ima za potrebne ljudske šole skrbeti pred vsem krajevna občina.

Podrobnejša določila so izšla potem v deželnih zakonih. Med temi določajo nekateri (tudi štajerski), da zadenejo stroški za potrebne ljudske šole „šolske občine“. Po novejši judikaturi je umeti pod „šolsko občino“ z ozirom na zgoraj omenjeni § 62. drž. šol. zakona vedno le krajevno občino. Stroški za vsako ljudsko šolo v občini zadenejo po postavnih določbah potemtakem vselej celo krajevno občino.

Med stroški za ljudske šole pa je razločevati dvoje vrste stroškov: 1. stroške za zgradbo šol, 2. stroške za stvarne šolske potrebščine.

Zakonitim predpisom odgovarja edino le, da se stvarni šolski stroški vseh šol v občini pokrivajo kot skupen občinski izdatek. Prehod od drugačnega načina pokrivanja teh stroškov (n. pr. po šolskih okoliših) na ta postavno predpisani način je tu vedno mogoč, ker se ti stroški proračunijo od leta do leta. O kakem prikrasjanju ali dvojnem obdavčenju tedaj tu ne more biti govora.

Drugače je pri zgradbenih stroških. Ako si je v kaki občini sezidal šolski okoliš na lastne stroške svojo šolo, potem je pač pričakovati, da ravnotako store tudi ostali šolski okoliši v občini. Kajti ako en šolski okoliš sam zase zgradi šolsko poslopje, za druge šole pa prispeva cela krajevna občina, je dotični šolski okoliš brezdvomno občutnejše prizadet nego ostala občina.

V takem slučaju je pač pravično, da šolske oblasti ali pa vsaj občinski odbor pri določitvi doklad tak dejanski položaj, kljub zgoraj obrazloženi razlagi veljavnih zakonov primerno vpoštevata.

Ako gre v Vašem slučaju za take zgradbene stroške, Vam svetujemo, da se obrnete s primerno prošnjo na občinski odbor (ozir. dež. odbor) ali pa na šolska oblastva; če pa gre samo za vsakoletne stvarne šolske stroške, pa po zgorajšnjih izvajanjih ne bodejte mogli ničesar doseči.

40. Gospod F. P. v S.

Vprašanje:

Nek posestnik je nasadil že pred 20. leti ob privatni (zasebni) poti, to je ob poti, ki jo rabita dve vasi za hojo v cerkev, navadnega trnja (glog). — To trnje se je sedaj razrastlo; sploh je nasajeno blizu poti, niti pol metra od zunanjega robu. — Trnje trga obleko ljudem, ki hodijo v cerkev, po zimi pa je ob snežnih zameilih vsled tega nasada hoja po tem potu tem težja, zlasti za šolarje; druge poti pa ni, da bi hodili v šolo.

Vsled tega vprašam: Kako bi se dala stvar najlože in najbolje urediti? Kaj storiti, če noče županstvo ničesar ukreniti? In pa, ali je sploh mogoče kaj storiti, zlasti če je morda že zastarano?

Odgovor:

Po našem mnenju je smatrati dotično pot kot javno, ker je dostopna vsakomur in je v splošni porabi. Vsled tega ne more biti dvoma, da veljajo glede varnosti za njo splošne določbe cestno-policijskega reda za javne nedržavne ceste z dne 22. oktobra 1874, dež. zak. št. 27. — Ker je po § 29. dolžnost županova kot načelnika krajevne policije izvrševati cestno-policijski red, — se obrnite nanj odnosno na županstvo s prošnjo za odredbo, da se trnje nemudoma odstrani (obreže), tako da bo mogoča neovirana hoja po dotični poti in da se ne bo godila ljudem škoda na blagu in obleki. — Gre se tu za odredbe iz ozirov javne varnosti, in tu mora župan poseči vmes. — Ako bi se temu protivil, napravite nadzorstveno pritožbo na deželni odbor.

O kakem zastaranju pri izvrševanju cestno-policijskih predpisov ne more biti govora, ker zastarati more k večjemu prestop (kaznivost dejanja).

Raznoterosti.

Škode v avstrijski industriji vsled vojne.

Vsa avstrijska industrija je navezana na Balkan, ker to je njeno najboljšo odjemališče. Nastopivši vojni dogodki so poslabšali trgovske zveze, toda upati je bilo, da se po doseženem miru in pri pametni gospodarski politiki naši trgovski odnošaji nele obnove v prejšnji meri, ampak še veliko zvečajo spričo novih ozemelj, ki se pod prejšnjim turškim gospodarstvom niso mogla razvijati in imela stoletja iste potrebščine kakor nekulturni narodi v Afriki. Toda nastala je napetost med Srbijo in našo državo in zdaj se je bati, da bo Balkan za našo industrijo in trgovino popolnoma izgubljen in škoda, ki je že in še bo nastala, je nepopravljiva. Treba je le pogledati statistiko našega izvoza meseca novembra v letu 1911. in v letu 1912. Tako je Avstrija meseca novembra leta 1911. eksportirala gospodarskih in deških klobukov v Srbijo 1500 komadov, leta 1912. samo 250, v Bolgarijo leta 1911. 1600, l. 1912. 70. Izvoz fesov, ki je l. 1911. znašal 6000 komadov v Srbijo, 27.000 komadov v Bolgarsko in 380.000 komadov v Turčijo, je leta 1912. popolnoma ponehal. Dežnikov se je leta 1911. meseca novembra prodalo v Srbijo 425, leta 1912. 2, v evropsko Turčijo l. 1911. 1145, l. 1912. 58. Oblek za gospode in dečke

se je l. 1911. meseca novembra eksportiralo v Srbijo 16 meterskih centov, l. 1912. 1, na Bolgarsko l. 1911. 13, leta 1912. 4, v Turčijo leta 1911. 256 meterskih centov, leta 1912. 48.

Izvoz usnja je l. 1911. znašal v Srbijo 330 meterskih centov, l. 1912. 17, na Bolgarsko l. 1911. 304, l. 1912. 75, v Turčijo leta 1911. 60 meterskih centov, l. 1912. pa 64. Papirja se je leta 1911. eksportiralo v Srbijo 3000 meterskih centov, l. 1912. 1000, na Bolgarsko l. 1911. 3100, l. 1912. 1400, v Turčijo l. 1911. 4100 meterskih centov, l. 1912. pa 650. Izvoz lesenega blaga je od l. 1911. na l. 1912. padel v Srbiji od 320 na 50 meterskih centov, na Bolgarskem od 800 na 300, v Turčiji pa od 2100 na 350; takisto je padel tudi izvoz steklenega blaga, in sicer v Srbiji od 2800 meterskih centov na 1000, na Bolgarskem od 3700 na 300 in v Turčiji od 4100 na 650.

Izvoz cementa je znašal l. 1911. v Srbiji 550 centov, l. 1912. 300, na Bolgarsko l. 1911. 1700, l. 1912. 0 in v Turčijo l. 1911. 3500, l. 1912. 1800. Leta 1911. smo meseca novembra eksportirali železnega blaga v Srbijo 7700 centov, leta 1912. 1400, na Bolgarsko leta 1911. 7809, l. 1912. 2000 in v Turčijo l. 1911. 26.400 centov, leta 1912. pa samo 200. Izvoz kemičnih fabrikatov je znašal l. 1911. v Srbijo 4700 meterskih centov, l. 1912. pa 1200, na Bolgarsko l. 1911. 2900, l. 1912. 400 in v Turčijo l. 1911. 950, l. 1912. pa 480. Biti mora slep, kdor ne uvidi, kam dospe avstrijska industrija in trgovina, ako se skoro ne ublažijo razmere in sklonejo ugodne trgovinske pogodbe.

Stagnacija v gospodarskem oziru je pri nas že tolikšna, da bridko ječijo že trgovci, ki delajo z lastnim kapitalom, kaj šele oni, ki so navezani na kredit. Naj ostane še nekaj časa denar tako drag in nastali bodo grozni polomi, čeprav jih je že doslej neštevilno.

Pošte v evropskih državah. Kakor povzamemo iz statistike avstrijskega trgovinskega ministrstva, pride v naši državni polovici na vsakih 2959 prebivalcev pošta. Na Ogrskem pride en poštni urad na 3291, v Bosni in Hercegovini pa na 11.419 prebivalcev. V ostalih evropskih državah pa poslujejo poštni uradi tako-le: na eno pošto pride v Nemčiji 1584 prebivalcev, v Franciji 3065, na Angleškem in Irskem 1726, na Ruskem 10.132, v Italiji 3231, v Belgiji 4517, na Bolgarskem 1950, na Danskem 1703, na Grškem 2473, na Kreti 10.760, na Luksemburškem 2153, na Nizozemskem 3986, na Norveškem 689, na Portugalskem 1447, v Rumuniji 2275, na Švedskem 1469, v Švici 882, na Srbskem 13.643, na Španskem 3282, na Turškem pa pride en poštni urad na 26.587 prebivalcev. Potemtakem pride na en poštni urad največ prebivalcev na Turškem, t. j. 26.587, najmanj na Norveškem, t. j. 689 prebivalcev.

Srednje šolstvo v Avstriji. Po uradnih podatkih naučnega ministrstva imamo v tekočem šolskem letu 1912/1913 v Avstriji 559 srednjih šol. Od teh je 343 gimnazij in realnih gimnazij, 148 realk in 68 licejev.

V državni upravi je 231 gimnazij (t. j. nad 67%) in 117 realk (79%), toda niti enega liceja, v deželni pa 23 realk in 12 gimnazij. Škofije vzdržujejo 34 gimnazij in 1 realko, mesta pa 17 gimnazij in 3 realke. Privatnih srednjih šol je 49. — Po učnem jeziku se deli šolstvo tako-le: Nemci, ki tvorijo 35,5% vsega prebivalstva v Avstriji, imajo 140 gimnazij (nad 40%), 83 realk (nad 56%), licejev pa 42 (nad 61%). Čehov je v Avstriji 23%, gimnazij pa imajo 68 (t. j. nad 19%), realk 42 (28%) in 11 licejev (16%). Poljakom (17,7% prebivalstva) je na razpolago 93 gimnazij (t. j. 27%), 14 realk (9%) in 10 licejev (14%). Na vse ostale narodnosti pa odpade 25 gimnazij, 8 realk in 5 licejev. Slovenci in Rusini nimajo niti ene svoje realke. Dvojezičnih je danes 17 gimnazij in 1 realka, ki jih obiskujejo večinoma Slovenci, Rusini in Rumuni. Ženskih gimnazij in realnih gimnazij je 32.

Za zagovornike opičjega pokolenja. Človek ni opičjega rodu! Listi poročajo, da je slavni ameriški fiziolog profesor Carrel, ki je nedavno dobil Nobelovo nagrado, o priliki nekega znanstvenega zborovanja v New Yorku izjavil, da je na podlagi fizioloških in kirurških preiskav nepobitno dognal, da človek nikakor ne izvira iz opičjega plemena. Darwinova teorija, ki je za laika tako lahko pojmljiva, je s stališča eksaktne vede popolnoma nevzdržna. Svoja izvajanja je profesor Carrel podprl z uspehi svojih preiskav. Ponovno je bil poskusil, da bi dele opičjega organizma presadil na človeško telo, tako na primer pri transplantacijah kože, vendar se mu ni nikdar posrečilo doseči kakega očitnega uspeha. Nasprotno so se pa take transplantacije s prešičev, psov in drugih nižje stoječih živali na človeka popolnoma posrečile. To je dokaz, tako sklepa profesor Carrel, da je ves celični sestav človeka tako oddaljen in v svojem naravnem ustroju tako različen od opičjega, da o kakem sorodstvu absolutno ne more biti nobenega govora.

Listnica uredništva.

Županstvo St. C. — Na Vaše vprašanje, kako dobiti dobrega in zanesljivega občinskega slugo, odgovarjamo, da Vam ne moremo drugače ustreči s pojasnilom nego svetovati, da službo razpišete po časnikih. — Navedite v razpisu pogoje in zahtevajte primerno kvalifikacijo s spričevali, o prosilcu pa, ki se Vam zdi najprimernejši, poskusite dobiti še posebne informacije po kaki zanesljivi osebi. — V zalogi dobrih in zanesljivih uslužbencev seveda ni, dobe se pa.

* * *

Gg. dopisnike z vprašanji prosimo nekoliko potrpljenja; pride vse na vrsto.